

to understand better how it is embodied in the language. Emotiveness and expressiveness are important characteristics of linguistic units that are used for a codified expression of emotions in speech communication and exerting an emotional effect on the recipient. The problem of a correlation of emotive and expressive component in the structure of English adjectival items is important for research because adjective is characterized by a complex semantic structure and a high degree of intensity and expressive feature.

Key words: connotation, emotiveness, expressiveness, semantic structure.

Віта Павлюк
(Вінниця)

УДК 811.161.2'373.23:392.91

ЛІНГВІСТИЧНИЙ СТАТУС ПРІЗВИСЬКА ТА ЙОГО МІСЦЕ В АНТРОПОНІМІЇ

Проблематика статті визначена відсутністю однозначного трактування терміна «прізвисько» у лінгвістиці. З метою окреслення оптимальних параметрів поняття «прізвисько» проаналізовано народно-побутове, лексикографічне та лінгвістичне значення терміна. З'ясовано, що погляди науковців є неоднозначними щодо необов'язковості й додатковості прізвиськ до їх функціонування за моделлю офіційного антропоніма, визначення зовнішньої й внутрішньої (лінгвальної) мотивованості, виконання характеристичних й конотативних функцій. Додатковим ускладнювальним фактором для предмета дослідження виступає те, що прізвисько може мати своє визначення, структуру й описовий дискурс як у теорії номінації, так і в когнітології, прагматиці й функціональній лінгвістиці. Зазначено, що проблема прізвиськ лежить у трьох площинах, – визначенні дефініції поняття, з'ясування обсягу терміна, класифікації прізвиськ, а також поєднує мотиваційні й функціональні ознаки. Осмислено різні сучасні погляди науковців на проблему, зіставлення диференційних та функціональних ознак і визначено оптимальний підхід до проблеми прізвиськ, визначення й обсягу цього поняття в антропонімії.

Ключові слова: прізвисько, номінація, конотативність, мотивованість, неофіційний антропонім, дефініція, антропонімія.

Постановка проблеми. Прізвиська належать до найдавнішого класу особових найменувань. Виникши ще за дохристиянських часів, офіційно затвердившись у XIV столітті, вони активно утворюються та функціонують і у наш час. Прізвиська є неофіційною категорією, тому щоразу при їх дослідженні з'являються все нові відомості щодо походження, утворення, функціонування і домінування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на багату історію вивчення прізвиськ в лінгвістиці, досі немає однозначного трактування цього ономастичного феномену. Проте науковий дискурс вимагає чіткого поняттєвого окреслення об'єкта дослідження, методів його ідентифікації й диференціації. Лінгвістичний статус прізвиська в українській лінгвістиці з'ясовували П. Чучка, Р. Осташ, М. Худаш, В. Чабаненко, І. Сухомлин, М. Наливай, Є. Черняхівська.

Мета статті. Огляд вже наявних у мовознавстві поглядів на статус прізвиська й окреслення його оптимальних параметрів, які могли б послугувати відправною точкою подальших досліджень. Це спонукає до вирішення часткових завдань, як-от: аналіз розмовних, лексикографічних та лінгвістичних дефініцій поняття «прізвисько», порівняльний аналіз дефініції й обсягу поняття «прізвисько» в працях вітчизняних мовознавців, окреслення усіх аспектів функціонування терміна й виокремлення найоптимальніших параметрів з метою впровадження в нове наукове дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. У мові існують народно-побутове, лексикографічне й наукове трактування поняття «прізвисько», причому народно-побутове потрактування виокремлюється на етапі фіксування антропонімічного матеріалу й включає пояснення респондентів. Цей аспект неможливо оминати, оскільки в ньому містяться важливі семантичні й позалінгвальні пресупозиції процесу називання, психолінгвістичний статус

неофіційних найменувань, що дає цінний матеріал для наукового окреслення поняття. Так, О. Антонюк, досліджуючи семантику й структуру сучасних прізвиськ Донеччини, зазначає, що жителі цього ареалу «уживають назви *прізвисько*, так *прозивають* (кого *прозивають*), так *кажуть* (на кого *кажуть*), так *називають* (кого *називають*) поза очі [1, с.21]. Науковець наголошує, що прізвиська в народно-побутовому розумінні мають свою соціальну, професійну й вікову стратифікацію: «У дитячому середовищі прізвиська називають *дражнилками*, а в молодіжному – *кликучою*, *поганялом*; під час спілкування у комп'ютерній мережі користувачі послуговуються іменем, що називають *ніком*» [1, с. 21]. З цього можна зробити висновок, що неофіційні антропоніми мають різний ступінь характеристичності, ідентифікації й різну номінативну природу. Так, якщо в дитячому колективі присутні характеристично-іронічні пресупозиції називання, яке здійснюється членами колективу (групи), то комп'ютерний нік є продуктом самого носія, який приписує собі певну назву. Ймовірно, найширший набір позамовних чинників, що включають широкий спектр ознак денотата (зовнішність, вдача, специфіка офіційного імені, випадки з життя) мають прізвиська у вужчому розумінні – ті, які даються в соціальному середовищі дорослого населення.

Подібну синонімічну й частково діалектну диференціацію прізвиськ в народному потрактуванні мають інші регіони України: *прізва*, *притик* (Південна Волинь); *назви повуличному*, *придомки*, *прозівки* (Бойківщина); *менюха*, *применюха* (Західне Полісся). За нашими спостереженнями, на Поділлі прізвиська в народі називають *так прозиваються*, *на нього так кажуть*.

Інший, загальнозживаний аспект дефініції, відбито в лексикографічних працях спеціалізованого й загального характеру. Неусталеність уживання поняття *прізвисько* на початку ХХ ст. засвідчується семантичним розходженням дієслів *прозивати* й *прозиватися*. Отже, для цього періоду характерна недиференційованість офіційних і неофіційних найменувань.

«Словник української мови» подає таке визначення: «Прізвисько – це найменування, яке іноді дається людині (крім справжнього прізвища та імені) і вказує на яку-небудь рису її характеру, зовнішності, діяльності, звичок» [14, с.108]. Це визначення акцентує на додатковості й зовнішній мотивованості неофіційних антропонімів. В енциклопедії «Українська мова» лексема «прізвисько» розглядається як характеристичне неофіційне індивідуальне найменування: «Вид антропоніма, неофіційне особове іменування, яким середовище індивідуалізує або характеризує особу» [15, с. 494].

Лінгвістичні проблеми визначення терміна *прізвисько* лежать в кількох площинах: а) визначення дефініції поняття; б) з'ясування обсягу терміна; в) класифікація прізвиськ. Що ж до наукового, мовознавчого тлумачення терміна *прізвисько*, то самі лінгвісти вказують на його нечіткість: «Сам термін прізвисько навіть по відношенню до індивідуальних іменувань не має чітких границь, він досить невиразний і неоднозначний» [3, с. 60]. Так, М. Ушаков, опираючись на неоднозначність терміна *прізвисько*, пропонує взагалі не вживати його в науковому дискурсі [19, с.148]. Натомість науковці пропонують варіативні дефініції поняття *прізвисько* від найширшого (усі неофіційні імена) до одноаспектного: номінація людей у замкнених сферах суспільства, мотивація денотативними рисами зовнішності або характеру. Найпоширенішими у вітчизняному мовознавстві є визначення М. Худаша й В. Чичагова. Останній вважає, що прізвиська надаються людям у різні періоди їхнього життя за тією чи іншою властивістю чи якістю цих людей, і під якими вони відомі звичайно у визначеному, часто досить замкнутому оточенні. М. Худаш дещо розширює визначення, звертаючи увагу на необов'язковість і часту ситуативну випадковість отримання прізвиська носієм.

На думку І. Сухомлина, неофіційне прізвище (прізвисько) відбиває реальні риси зовнішності, характеру носія або свідчить про ступінь родинних стосунків його з іншими членами сім'ї. С. Зінін називає прізвиськами слова, які «даються людям у різні періоди життя і під якими вони відомі в досить замкнутому колі суспільства» [7, с.10]. П. Чучка зараховує до прізвиськ усі неофіційні назви людей.

У найсучасніших дослідженнях визначення терміна *прізвисько* органічно поєднує мотиваційні й функціональні ознаки. Так, М. Наливайко в дисертаційному дослідженні «Неофіційна антропонімія Львівщини» (2011) дає таке узагальнене визначення терміна

прізвисько: «Це неофіційне йменування, яке дають номінатори особі чи колективі людей за індивідуальними ознаками, а також за спорідненістю і свояцтвом між носієм і членами родини для ідентифікації і конкретизації. Прізвиськам притаманні індивідуальність, конотативне забарвлення і вмотивованість» [8, с. 28].

М. Дуйчак звертає увагу на необов'язковості й додатковості прізвиськ і доповнює його визначення: «Прізвиська завжди вмотивовані. Прізвисько, належачи до класу власних імен, виконує номінативно-ідентифікаційно-диференційну функцію» [5, с. 256].

Одним із критеріїв визначення прізвиська науковці пропонують принцип моделі офіційного антропоніма: якщо номінація вкладається у цю загальноприйнятну структурну модель, вона не є прізвиськом. Зокрема, Г. Бучко і Д. Бучко поділяють неофіційні антропоніми на нетрадиційні варіанти імен і власне прізвиська, причому прізвиськову функцію можуть виконувати нетипові в даному ареалі варіанти імен [3, с.34–35].

О. Суперанська безпосередньо вводить поняття моделі: «Якщо ім'я відповідає моделі, воно сприймається як ім'я. Якщо воно за якимись параметрами (асоціаціями з апелюваннями) не задовольняє ці моделі, структура його порушується і є причини говорити про прізвиськові утворення» [16, с. 189].

Такий підхід визначає неофіційні антропоніми як поняття ширше відносно прізвиська. Отже, предметом нашого дослідження виступатимуть не тільки власне прізвиська, а й інші неофіційні антропонімічні утворення: прізвиськові утворення, неофіційні, атипові для Поділля варіанти імен тощо.

Іншою проблемою обсягу прізвиськ як специфічних ономастичних явищ є зовнішня й внутрішня (лінгвальна) мотивованість. Зокрема, неясним залишається віднесення до прізвиськ антропонімів, які походять від інших одиниць цього ж класу – імен і прізвищ, наприклад *Маруся* (про чоловіка) від прізвища *Марусяк*, *Коколя* – від імені Микола. Семантичне вирішення цього протиріччя пропонує Л. Сергєєва, на думку якої, відантропонімічні імена є прізвиськами у разі наявності конотативної або оцінної семантики [12, с. 147]. Цей підхід відповідає тезі М. Ушакова про те, що «звукосклад особового імені чи прізвища дає поштовх для різних асоціацій, слугує базою для пошуку привабливого прізвиськового імені» [19, с.160].

Отже, до прізвиськ відносимо відантропонімічні назви, що не відповідають усталеній моделі й виконують характеристичну й конотативну функції. Згідно з дослідженнями науковців до прізвиськ відантропонімічного походження можна зараховувати деривати, які втратили внутрішню форму й зазнали переосмислення, демінутивні й аугментативні форми, які виконують диференціовальну функцію серед низки однакових імен. Р. Осташ з цього приводу зазначає: «Якщо в селі є кілька жінок із однаковим іменем, то деякі народні варіанти можуть служити індивідуальними прізвиськами, щоб виділити цю людину з гурту. Скажімо, із кількох *Василін* одну називають *Василіна*, іншу – *Василінка*, ще іншу – *Василінця*. Таким чином, ім'я ніби бере на себе функцію прізвиська» [9, с. 119]. Отже, пестливі імена в одному випадку можуть виконувати власне демінутивну, в іншому – диференціовальну й ідентифікувальну функції.

Проблемним є зарахування / не зарахування до категорії прізвиськ загальної характеристичної лексики – іменникових апелютивів, прикметників тощо. Оскільки денотативно характеристична лексика позначає об'єктивні ознаки носія, то природно не вважати її антропонімічною, наприклад *кривий*, *німець*, *рудий*, *комбайнер*. П. Чучка зауважує, що говорити про повний перехід агентивної, атрибутивної, етнічної, катойконічної чи якоїсь іншої загальної назви у власну можна лише в тому разі, коли носій тої назви насправді вже перестав бути носієм ознаки, зазначеної в назві. Тобто, зафіксовані нами номінації *Німець* (чоловік з характерною формою черепа), *Комбайнер* (носив білого літнього кашкета) можна вважати прізвиськами за метафоричною, а не денотативною номінацією, тоді як назви *Петро Кривий*, *Валера Рудий* є перехідними, оскільки співвідносяться з реальними фізичними ознаками денотата. Якщо ж у номінації з'являється додаткова (іронічна, діалектна чи гіперболічна) семантика, то такі назви об'єктивних ознак можна вважати прізвиськами: *Сашко Рижий*, *Гриша Монт'юр*, *Сержант* тощо.

У мовознавстві історично склалися дефініції поняття *прізвисько* з акцентом на певному аспекті або функції – номінативній, конотативній, знаковій тощо. Один із аспектів – знакова

природа прізвицьк, на чому зосереджують свої визначення П. Чучка (індивідуальний знак); Н. Федотова (знак-символ, що репрезентує образ носія) ; О. Даниліна (соціальні знаки). Знакову природу прізвицьк О. Антонюк, услід за О. Суперанською, вбачає в антропонімах з повною десемантизацією основи: «Установити мотив номінації й мотивувальну ознаку в таких найменуваннях неможливо. Наприклад, *Бедил'як(-у)*, *Дреп(-у)*, *Масленко(-у)*, *Нагольний(-и)*, *Хобочин(-у)*, *Хрула(-у)*, *Халіявка(-у)* – уже давно ніхто не знає, чому так прозивають. Такі прізвицька вживаються як «своєрідні упізнавальні знаки», що характеризують об'єкти за допомогою звукового комплексу. Вони не відзначаються високим ступенем індивідуалізації, а тільки ідентифікують людину за належністю до того чи іншого сімейно-родового колективу» [1, с. 114 – 115].

Важливу роль при аналізі прізвицьк та визначенні цього поняття є номінативна теорія, яка в працях низки науковців є стрижневою. Наприклад, Н. Шульська, визначаючи прізвицько як неофіційне найменування особи чи кількох осіб, яке дає інша людина, щоб підкреслити особливу домінуючу рису, що відрізняє іменованого від інших, ідентифікує, конкретизує його, вказує на домінування пейоративних конотацій при домінуванні, а Г. Пашкевич, визначає прізвицька як вторинні номінації, які мають внутрішню аксіологію, що базується на творчому переосмисленні денотативних ознак. Специфіка пропріальної номінації при наданні прізвицьк полягає у тому, що їхні носії вже мають власні назви, які їх ідентифікують, отже, прізвицька доповнюють функціональну палітру ідентифікації особи в соціальній комунікації. О. Антонюк узагальнює номінативну природу вторинних антропонімічних номінацій так: «Прізвицько виникає на вторинному рівні, оскільки одиничному об'єктові (або кільком об'єктам), що має вже як загальну назву, так і власну офіційну, присвоюється ще одне ім'я неофіційного характеру, яке задовольняє потреби у сфері мовлення» [1, с. 26].

Окремої уваги заслуговують теорії й дефініції терміна *прізвицько*, в яких домінуючим вважається когнітивний аспект, що є результатом народно-побутової пізнавальної діяльності в соціальному середовищі. Такий підхід передбачає з'ясування аксіологічної природи, в результаті виявлення якої соціум виокремлює суб'єктивно або об'єктивно важливі ознаки індивідів і вербалізує їх як фрагмент знання про навколишній світ, тобто надання прізвицьк є одним із компонентів когнітивного процесу, в якому формуються народні концепти та їхні вербалізатори й відтворюються як стверділі структури. На матеріалі германських мов когнітивний підхід до прізвицьк зреалізований мовознавцем В. Робустовою.

Неоднорідність мовних феноменів, охоплених категорією «прізвицько», вимагає деякої внутрішньої диференціації. Наприклад, науковцями було помічено, що деякі прізвицька даються людині на певному етапі її життя, а деякі дістаються у спадок (за П. Чучкою, однопокоління та спадкові). П. Чучка вказує, що останній тип найменувань передається за схемою «батько – син – онук – правнук» або так само по жіночій лінії.

Г. Бучко та Д. Бучко послуговуються терміном «сімейно-родове іменування», під яким мають на увазі «особливий вид антропонімів, який ідентифікує усю родину й переважно передається у спадок, який за внутрішньою семантикою та структурою не відрізняється від прізвищ, але функціонує тільки в усному мовленні» [3, с. 2].

Існує клас прізвицьк, характерних для певної території. Для них властивий невисокий ступінь абстракції, пасивність вживання, уживаність переважно старшим поколінням. Це дало привід для виокремлення науковцями класу колективно-територіальних прізвицьк.

Іншим соціально-культурним відгалуженням побутування неофіційних антропонімів є шкільне середовище, особливістю якого є специфічна мотивація прізвицьк за будь-якою ознакою з метою додаткової (крім офіційного імені) ідентифікації й характеристики особи. Такі імена даються часто спонтанно й ситуативно («приклеюються») без глибокого пізнання особливостей індивіда. Ці особливості послуговували виділенню шкільних прізвицьк в окремий клас антропонімів з внутрішньою диференціацією: прізвицька антропонімного походження; неофіційні назви, що містять у собі характеристику носія; прізвицька, що містять будь-яку інформацію про носія [6, с. 284]. У цій сфері можлива «випадкова» мотивація (перекручення або неправильна вимова прізвища), групові й асоціативні назви [6, с. 283 – 295].

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у мовознавстві немає однозначного трактування терміна прізвицько, з іншого боку, в мові існують

народно-побутове, лексикографічне й наукове трактування поняття «прізвисько», які є однаково важливими, оскільки включають розуміння явища представниками середовища, що надає носієві неофіційне ім'я, покладаючи на нього певні функції. Лінгвістичне вирішення проблеми терміна *прізвисько* триаспектне й включає визначення його дефініції, обсяг й здійснення класифікації прізвиस्क. Проблемними зонами ономастичного дискурсу також є співвідношення зовнішньої й внутрішньої мотивованості, можливість зарахування / не зарахування до прізвиस्क загальної характеристичної лексики, номінативна природа вторинних антропонімічних номінацій. Отже, найповніше термін «прізвисько» визначено у працях М. Худаша й В. Чичагова («особові назви, яких люди набувають у побутовому оточенні мимоволі, часто випадково, в різні періоди свого життя за тією чи іншою зовнішньою або внутрішньою властивістю чи якимось незвичайним випадком, що з ними трапився, і під якими вони потім відомі лише в близькому оточенні»), що можна прийняти за робоче визначення для сучасного дослідження. Це визначення варто доповнити більш широким поняттям – неофіційний антропонім, який, окрім прізвиस्क, включає прізвискові утворення, атипові варіанти імен, діалектні варіанти, що мають відтінок характеристики й конотації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк О. В. Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура) : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук / О. В. Антонюк – Донецьк, 2011. – 296 с.
2. Аркушин Г. Л. Словник прізвиस्क Північно-Західної України / Г.В. Аркушин . – Луцьк: Вежа, 2009. – Т. 1. – 2009. – 412 с.
3. Бучко Г. Є. Народно-побутова антропонімія Бойківщини / Г. Є. Бучко, Д. Г. Бучко // *Linguistika slavica*. – К., 2002. – С. 3-16.
4. Данилина Е. Ф. Прозвища в современном русском языке / Е. Ф. Данилина // *Восточно-славянская ономастика : материалы и исследования* – М. : Наука, 1978. – С. 281–301.
5. Дуйчак М. Прізвиська та їх мотивація / М. Дуйчак // *Проблеми сучасної ареології*. – К. : Наук. думка, 1994. – С. 256–259.
6. Выборнова Е. Современные школьные прозвища / Е. Выборнова // *Przezwiiska i przydomki w językach słowiańskich. Część 1.* / Pod redakcja Stefana Warchola. – Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1999. – С. 283–295.
7. Зинин С.И. Введение в русскую антропонимию / С.И. Зинин. – Ташкент, 1972. – 274с.
8. Наливайко М. Я. Неофіційна антропонімія Львівщини: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук / Я. Наливайко. – Тернопіль, 2011. – 201 с.
9. Остап Р. І. Из життя сучасних українських прізвиस्क. / Р. І. Остап // *Українська пропріальна лексика: матеріали наукового семінару (13–14 вересня 2000 р.)*. – К.: Кий, 2000. – С. 115–121.
10. Пашкевич А. А. Прозвища и клички в системе номинативных средств английского языка / А. А. Пашкевич // *Автореф. дис.* – СПб, 2006. – 22 с.
11. Робустова В. В. Антропонимическое прозвище в когнитивно-функциональном аспекте (на материале англоязычных художественных произведений XX–XXI вв.) / В. В. Робустова // *Автореф. дис.* – М., 2009. – 25 с.
12. Сергеева Л. А. Об аксиологической природе прозвищ / Л. А. Сергеева // *Номинация в ономастике*. – Свердловск, 1991. – С. 147-151.
13. Словник української мови: в 4-х т. [ред. кол. Б.Грінченко]. – К. : Наук. думка, 1996 – 1997. – Т. 3. – 1997. – 516 с.
14. Словник української мови: в 11-ти т. [уклад. І. К. Білодід та ін.]. – К. : Наук. думка, 1970-1980. – Т. 1–11.
15. Українська мова: Енциклопедія: видання друге, виправлене і доповнене. - К. : Українська енциклопедія, 2004. – 752 с.
16. Суперанская А. В. Теория и методика ономастических исследований / А. В. Суперанская, В. Э. Сталтмане и др. – М. : Наука, 1986. – 254 с.
17. Сухомлин І. Д. Питання антропоніміки в українській мові / І. Д. Сухомлин. – Дніпропетровськ, 1975. – 109 с.
18. Ушаков Н. Н. О грамматических особенностях прозвищных имен / Н. Н. Ушаков // *Ономастика и грамматика*. – М. : Наука, 1981. – С. 98–122.
19. Ушаков Н. Н. Прозвищные и личные неофициальные имена (к вопросу о границах прозвища) / Н. Н. Ушаков // *Имя нарицательное и собственное*. – М. : Наука, 1978. – С. 146–173.
20. Худаш М. Л. З історії української антропонімії / М. Л. Худаш. – К. : Наук. думка, 1977. – 236 с.
21. Чичагов В. К. Из истории русских имён, отчеств и фамилий / В. К. Чичагов. – М. : Учпедгиз, 1959. – 128 с.
22. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття / П. П. Чучка. – К. : Папірус, 2008. – 671 с.

Павлюк В. Лінгвістический статус прозвищ и их место в антропонимии.

Проблематика статті определяется отсутствием однозначной трактовки термина «прозвище» в лингвистике. С целью определения оптимальных параметров понятия «прозвище»

рассматриваются народно – бытовое, лексикографическое и лингвистическое значения термина. Мнения ученых охватывают диапазон взглядов от необязательности и дополнительности прозвищ до их функционирования по модели официального антропонима; определение внешнего и внутреннего (лингвального) мотивирования; выполнение характеристических и конотативных функций. Дополнительным усложняющим фактором для предмета исследования выступает то, что прозвище может иметь свое определение, структуру и описательный дискурс как в теории номинации, так и в когнитологии, прагматике и функциональной лингвистике. Поскольку проблема прозвищ лежит в трех плоскостях, - определения дефиниции понятия, выяснения объема термина, классификации прозвищ, - то в публикации путем анализа современных взглядов ученых на проблему, сопоставления дифференциальных и функциональных признаков определяется оптимальный подход к проблеме прозвищ, их определения и объема этого понятия в антропонимии.

Ключевые слова: прозвище, номинация, конотативность, мотивирование, неофициальный антропоним, дефиниция, антропонимия.

Pavluk V. Nicknames Linguistic Status and its Place in Anthroponymy.

The problem of the article is determined by the absence of the well-defined interpretation of the term “nickname” in the linguistics. People’s everyday, lexicographical and linguistic meaning of the term is considered for the purpose of outlining the characteristic of the notion “nickname”. Scholars thoughts cover a range of views from the optionality and complemetarity to their functionality by the model of the formal anthroponymy; the definition of the external and internal (lingual) motivation; implementation of characteristic and connotative functions. Additional complicated factor for the subject of the study is that the “nickname” can have its definition, structure and narrative discourse both in the theory of category and in cognitive, pragmatics and functional linguistics. The problem of the “nicknames” underlies in the three areas: the definitions of the concept, clarification of the scope of the term, classification of the “nicknames” and it also combines motivational and functional features. The article determines the optimal approach to the problem of the “nickname”, its definition and the scope of this term in the anthroponymy through the analysis of the modern views of the scientists on this problem.

Key words: nickname, nomination, connotation, motivation, informal anthroponym, definition, anthroponymie.

Євген Редько
(Харків)

УДК 811.161.2'373.611'276.45

**СЛОВОТВІРНЕ КОНТАМІНУВАННЯ У НАЗИВАННІ ОСІБ
В УКРАЇНСЬКИХ АРГОТИЧНИХ СИСТЕМАХ**

Розглянуто словотвірне контамінування як один зі способів називання осіб в українських арготичних системах. З'ясовано, що зазначений спосіб деривації реалізує свої потенції на базі питомих і запозичених лексичних одиниць із пристосуванням останніх до звукової та морфемної структури соціолекту за рахунок поєднання стандартних і субстандартних елементів, оприявнюючи тим самим лінгвальну економію на словотвірному рівні. Визначено низку мовних і позамовних процесів, що супроводжують арготичне контамінування: використання чужомовної моделі як зразка для творення, «асоціативність» і «стереотипність» деривації, антоніміїну значеннєву структуру твірних основ, семантичну індивідуалізацію тощо. Вони свідчать про системність української національної мови на різних етапах її функціонування на рівні соціолектного та літературного словотворення, тяглість і структурно-семантичну модельованість називання осіб у різних складових національної мови, уможливають подальше проектування дериваційного рівня мови з огляду на синтез традиційних та специфічних способів і засобів номінування.

Ключові слова: арго, номінування, спосіб словотворення, контамінування, словотвірна модель, мовна гра.